

ASIANUMERO	STM113:00/2022	
AIKA	keskiviikko 16.11.2022 klo 12.00-14:00	
PAIKKA	Teams-kokous	
Kutsuttu		
Jäsen	Organisaatio	lisätietoa
Joni Komulainen	STM	puheenjohtaja
Hanna Tervonen	Findata	sihteeri
Jarmo Harju	FIMM	-
Meri-Tuulia Kaarakainen	Turun yliopisto	x
Kimmo Kaski	Aalto yliopisto	x
Kristiina Lappalainen	Traficom	x
Jussi Leinonen	Bayer	x
Päivi Lindström	Findata	-
Tomi Mäkelä	Helsingin yliopisto	-
Tuomo Pentikäinen	Veil.ai	x
Jarkko Reittu	THL	-
Tom Southerington	FinBB	x
Hannele Svanström	Aluehallintovirastot	x
Kirsi Talonen	Helsingin yliopisto	-
Janika Tarkoma	Tilastokeskus	x
Arho Virkki	VSSHP	x
Kutsuttavat asiantuntijat		
Toni Ahvas	Helsingin yliopisto	-
Antti Honkela	Helsingin yliopisto	x
Andrei Lauren	STM	x
Peija Haaramo	Findata	x
Jukka Lähesmaa	STM	x (poistui ennen kokouksen päättymistä)
Pöytäkirjan liitteet		
Esitys: Korkean tason asiantuntijaryhmän kokous 16.11.2022. Hanna Tervonen, Findata.		
1.	Kokouksen avaus	
	Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.00.	
2.	Edellisen kokouksen pöytäkirja	
	Edellisen kokouksen pöytäkirja on hyväksytty aiemmin.	

3.	<p>Asiantuntijaryhmän toimintaperiaatteet ja tavoitteet</p> <p>Asiantuntijaryhmä on STM:n asettama työryhmä, jonka tehtävänä on laatia anonymisointia, tietosuojaa ja tietoturvaan koskevat Tietolupaviranomaisen toiminnan periaatelinjaukset. Työskentely tapahtuu myös alatyöryhmissä, joissa valmistellaan käsiteltäviä asioita. Tavoitteena on päästä yksimielisiin päätöksiin. Jos konsensusta ei löydy, ratkotaan tilanteita tapauskohtaisesti. Ryhmän jäsenet toimivat ensisijaisesti asiantuntijan roolissa, eivät oman organisaationsa edustajina. Valmistelussa olevista asioista ei kerrota ryhmän ulkopuolelle. Ryhmän asettamispäätös on lähetetty kaikille ryhmän jäsenille.</p>
4.	<p>Linjauspyyntö kuva- ja signaalitiedon anonymisoinnista</p> <p>Findata ja sen ohjausryhmän asettama asiakkaiden alatyöryhmä ovat pyytäneet asiantuntijaryhmältä periaatelinjausta terveystietopalveluissa syntyvän kuvantamismateriaalin ja signaalidatan anonymisoinnista (pyyntö asialistan liitteenä 1). Ryhmässä mietittiin, onko ryhmällä toimivaltaa antaa pyydettyä linjausta, ja todettiin, että lakimiesten tulee ottaa tähän kantaa. Keskusteltiin siitä, että anonymisoinnin määritelmä löytyy tietosuojasetuksesta ja tästä määritelmästä tulisi lähteä. Tietosuojasetus ei kuitenkaan riittävästi ohjeista, mikä on riittävä anonymisoinnin taso. Täysin selkeitä ohjeita on hankala antaa, mutta jonkinlaiset suuntaviivat tulisi olla tutkijoille saatavilla, jotta kuvantamis- ja signaalidatan käyttöä voidaan tehdä.</p> <p>Mietittiin, voisiko anonymisoinnin määritelmä olla erilainen, jos anonyymien aineiston käsittely tapahtuu tietoturvalisessä käyttöympäristössä. Tulosten anonymiteetin varmistuksen ja julkaisun osalta jäännösriskin tulee olla minimoitu, mutta käyttöympäristössä olevan aineiston osalta tilanne on erilainen. Keskusteltiin, voisiko 'fit for purpose -taso' olla tietyissä tilanteissa riittävä anonymiteetin taso. Yksittäisen kuvan tai kuvion perusteella on erittäin epätodennäköistä ja hankalaa tunnistaa yksittäistä henkilöä, edes rekisterinpitäjän, jolla voi olla pääsy samaan kuvaan. Fit for purpose -tulkinta hyödyttäisi tutkijoita. Todettiin myös, että anonymisointikysymysten ei pitäisi olla tutkimusta estävä elementti, koska toisilain tulisi mahdollistaa tutkimusta.</p> <p>Keskusteltiin erilaisista kuvantamisaineisto -esimerkeistä ja niiden anonymiteetistä, esim. sydänfilmi ilman aikaleimaa on erittäin hankala yhdistää mihinkään. Ihmisen kasvot tai tarkat hammaskartat eivät ole anonyymia tietoa, mutta muuten signaali- ja kuvantamisdatan voitaisiin katsoa olevan anonyymia, jos kuvan perusteella ei voi tunnistaa yksilöä ja jos kuvaan ei voi yhdistää muuta tietoa. Tällöin yksittäinen kuva sellaisenaan julkaisussa esimerkkikuvana olisi anonyymi ilman muuta dataa sen yhteydessä. Tarkat hammaskartat eivät ole anonyymejä, mutta niidenkään perusteella voi harvoin yksilön tunnistaa. Kuviin yhdisteltävä muu tieto ja metatieto katsottiin useissa tapauksissa olevan paljastumisriskin osalta merkittävämpi asia kuin pelkkä kuva itsessään. Arvioita siitä, onko kuva anonyymi vai ei, tulee tehdä vain siinä tilanteessa, kun tutkittavalta ei ole pyydetty suostumusta. Kuvantamistutkimusta tehdään usein tutkittavan suostumuksella.</p> <p>Anonyymiuden arvioinnissa tulee huomioida se, että materiaalia voidaan julkaista useammasta eri lähteestä ja näin sitä voidaan yhdistellä. Tämän takia täytyy olla varovainen, sillä aiemmin anonyymiksi todettu tieto ei välttämättä enää ole anonyymia myöhemmin. Jos jatketaan riittävän pitkään tietojen yhdistelyä, voi aiemmin anonyymiksi todettu aineisto aiheuttaa paljastumisriskin. Varovaisuutta tulee noudattaa</p>

	<p>erityisesti silloin, kun muita suojaustoimenpiteitä ei käytetä. Mietittiin, voisiko anonymiteetin arviointi lähteä riskipohjaisesta näkökulmasta.</p> <p>Keskusteltiin siitä, tulisiko ryhmän aiempaa linjausta päivittää ja tulisiko päivitetty versio laittaa lausuntokierrokselle. Myös yhteistyötä tietosuojavaltuutetun kanssa voisi harkita. Findata selvittää vielä tarkemmin, koskeeko linjauspyyntö tiettyjä käyttötapoja ja -tarkoituksia. Näiden kysymysten täsmennyksen jälkeen aloitetaan asian työstäminen alatyöryhmissä (ensisijaisesti tilastollinen ja juridinen alatyöryhmä).</p>
5.	<p>Findatan tilannekatsaus</p> <p>Hanna Tervonen kertoi Findatan anonymisoinnin varmistuksen prosessista. Käytössä olevaa prosessia ja lomakkeita on muokattu niin, että ne sopivat käyttöön tietoturvallisesta käyttöympäristöstä riippumatta. Ryhmästä tuli ehdotus, että tilastotiedot tulosten anonymiteetin tarkistusprosesseista olisivat kiinnostavia ryhmän sisäiseen käyttöön.</p> <p>Hanna Tervonen kertoi myös ryhmälle palautteesta koskien Findatan käyttämää anonymisoinnin määritelmää. Palautteen antajien mukaan Findatan käyttämä määritelmä ei ole linjassa eurooppalaisten anonymisointimenettelyjen kanssa. Ryhmässä keskusteltiin, että de facto anonymisaatio (kahden toisistaan riippumattoman toimijan suorittama aineiston peräkkäinen pseudonymisointi) ei takaa, että aineisto on anonymyymia. Anonymisointi tarkoittaa henkilötietojen käsittelyä niin, että henkilöä ei enää voida tunnistaa niistä. Anonymisoinnissa on otettava huomioon kaikki kohtuudella toteutettavissa olevat keinot, joiden avulla tiedot voitaisiin muuttaa takaisin tunnistettaviksi.</p>
6.	<p>EHDS tilannekatsaus</p> <p>Joni Komulainen kertoi EHDS-neuvotteluiden tilanteesta.</p>
7.	<p>Alatyöryhmien tilanne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tilastollinen tietosuojaja - Juridinen tietosuojaja - Organisatorinen tietoturva - Tekninen tietoturva (kyberturvallisuus) <p>Asiantuntijaryhmän jäsenet voivat ilmoittaa Jonille, minkä alaryhmän jäsenyydestä (tai puheenjohtajuudesta) ovat kiinnostuneita. Keskusteltiin siitä, voisiko tilastollisen tietosuojan alatyöryhmän puheenjohtajuus olla vaihtuva.</p>
8.	<p>Ilmoitusasiat</p> <p>Findataa koskeva maksuasetus on tullut lausuttavaksi. Asetus on valmisteltu kustannusvastaavuustietojen perusteella ja siinä ehdotetaan maksuja vuodeksi eteenpäin.</p> <p>Kokouspöytäkirjat ja -materiaalit tallennetaan THL:n Yhteistyötiloihin. Hanna Tervonen selvittää, voisiko näihin materiaaleihin saada pääsyn myös THL:n ulkopuolisille käyttäjille.</p>

9.	Seuraavat kokoukset Seuraava kokous järjestetään ensi vuoden alkupuolella ja siitä lähetetään kokouskutsu lähempänä.
10.	Muut asiat -
11.	Kokouksen päätös Puheenjohtaja päätti kokouksen klo. 14.09.